

FI-tillsyn

Kreditinstitutens hantering av motpartsrisk och CVA

Nr 19

26 juni 2020

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
INLEDNING	6
Vad är motpartsrisk och CVA och varför är det viktigt?	6
Syfte och genomförande	8
IAKTTAGELSER I UNDERSÖKNINGEN	9
Riskmätning, värdering och värdejustering	9
Åtgärder för riskbegränsning för icke-clearade derivat	14
Interna instruktioner för nya produkter och marknader	16
Stresstester	16
Intern riskhantering och styrning	17
SLUTSATSER	21
Avslutande kommentarer	21

FI-tillsyn

Finansinspektionen publicerar återkommande tillsynsrapporter i en numrerad rapportserie. Tillsynsrapporterna är en del av FI:s kommunikation. Rapporterna behandlar genomförda undersökningar och annan tillsyn som FI utför. Genom rapporterna informerar FI om vilka iakttagelser och bedömningar som FI har gjort och om sina förväntningar i olika frågor. Detta kan vara till stöd för företagen i deras verksamhet.

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) har genomfört en undersökning av ett antal kreditinstituts exponering, riskmätning och hantering av motpartsrisiker och CVA relaterade till positioner i finansiella derivat. I undersökningen identifierade FI behov för instituten att fokusera på att utveckla riskkänslighet och precision i befintliga metoder för kvantifiering av exponeringsmått och värderingsmetodik, samt stärka delar av riskhanteringen avseende motpartsrisiker i derivat. Samtliga undersökta institut har nu inlett förbättringsarbete som syftar till att utveckla riskmätning och riskhantering.

Finansinspektionen (FI) avslutade under 2019 en övergripande undersökning av ett antal kreditinstituts exponering, riskmätning och hantering av motpartsrisiker och kreditvärdighetsjusteringsrisiker (nedan CVA-risker) som är relaterade till deras positioner i derivat. I undersökningen granskade FI ett urval av de kreditinstitut som har positionstagande i derivat som en betydande del i sina respektive affärsmodeller, och som följaktligen är särskilt utsatta för de dynamiska risker som derivatpositioner kan medföra.

Att ingå positioner i derivat kan, utöver marknadsrisker, även medföra motparts- och CVA-risker. Motpartsrisk i derivat är risken att motparten i en transaktion fallerar före transaktionens slutdag och slutliga avräkning. Enkelt uttryckt beror motpartsrisk i derivat av utvecklingen i derivatets underliggande marknadsriskfaktorer och sannolikheten för att motparten fallerar. Förluster uppstår om en eller flera transaktioner med motparten har ett positivt ekonomiskt värde vid den tidpunkt då motparten fallerar. Med CVA avses, enkelt uttryckt, det aktuella marknadspriset på motpartsrisken, och CVA utgör justering av ett derivatkontrakts riskfria verkliga värde med avseende på priset på motpartsrisk. Med CVA-risk avses osäkerheten i CVA och den resultatvolatilitet som CVA ger upphov till.

Motparts- och CVA-risker kan leda till betydande förluster för ett kreditinstitut, och kan dessutom leda till störningar i institutens löpande verksamhet, exempelvis när det gäller möjligheten att säkra sig mot oönskade risker.

Motpartsrisk är en dynamisk risk och den kan snabbt förändras när marknadsförhållandena ändras eller när motpartens finansiella stabilitet ifrågasätts. Detta blev inte minst uppenbart i samband med covid-19-utbrottet och den marknadsturbulens som följde i mars och april 2020. Den kraftigt ökade volatiliteten i kreditspreadar och andra marknadsriskfaktorer, tillsammans med generellt högre kreditspreadnivåer medförde stora öknings i motpartsrisk och CVA för ett flertal banker och kreditinstitut världen över.

Motpartsrisiker och CVA är i flera sammanhang komplicerade att identifiera och modellera. Det ställer höga krav på kreditinstitutens förmåga och möjligheter att frekvent värdera, mäta och hantera dem.

FI:s undersökning fokuserade på fem huvudområden:

1. kvantitativ riskmätning, värdering och värdejustering,
2. åtgärder för riskbegränsning för icke-clearade derivat,
3. kreditinstitutens interna instruktioner för nya produkter och marknader,
4. stresstester, och
5. intern riskhantering och styrning.

Vad gäller riskmätning, värdering och värdejustering fokuserade undersökningen på institutens kvantifiering av exponeringsbelopp, beräkning av CVA och hantering av värderingsosäkerheter och korrelationsrisk.

Undersökningen visar att kreditinstitutens metoder för att mäta motpartsrisiker och CVA skiljer sig åt ifråga om hur heltäckande och hur riskkänsliga metoderna är. Därmed finns även skillnader i institutens tillgång till sofistikerade och tillförlitliga riskmått. FI bedömer att skillnaderna instituten emellan i metodik generellt är större än skillnaderna i positionstagande och riskexponering. Mot bakgrund av detta bedömer FI att det i flera fall finns behov för kreditinstitutet att vidareutveckla sin metodik mot ökad riskkänslighet och därmed dess förmåga att mäta motpartsrisiker och bestämma CVA. Inte minst när det gäller modellering av underliggande marknadsdynamik och derivatexponeringarnas struktur.

I undersökningen noterar FI vidare att kreditinstitutet har utmaningar i att löpande identifiera, internt och externt rapportera, och följa upp korrelationsrisk, det vill säga hur motpartsrisk och CVA påverkas av underliggande samband mellan exponering och fallissemangssannolikhet. Utmaningarna består bland annat i att sätta upp rutiner, metoder och systemstöd. I många fall saknar institutet såväl identifiering, modellering som rapportering av sådana samband.

När det gäller åtgärder för riskbegränsning för icke-clearade derivat visar undersökningen att samtliga institut har interna rutiner för riskreducering för OTC-derivat som inte clearas hos en central motpart. Men FI skulle gärna se ytterligare förbättringar hos institutet vad gäller ökad detaljgrad och tydlighet i interna instruktioner och rutiner. Inte minst mot bakgrund av att icke-finansiella motparter i tämligen begränsad omfattning ingår CSA-avtal med kreditinstitut.

Undersökningen visar att kreditinstitutens interna instruktioner för motparts- och CVA-risker för nya produkter och marknader generellt är i behov av att ses över så att dessa instruktioner i högre grad svarar mot institutens befintliga interna processer. FI förväntar sig även att institutet genomför översyn av och fokuserar på att stärka befintliga processer och dokumentationsstöd ifråga om godkännande av nya produkter, motparter och marknader, så att dessa svarar mot institutens möjligheter att värdera, mäta och följa upp risker för samtliga transaktioner som ingås.

Utifrån undersökningen konstaterar FI att det generellt finns potential hos institutet att utveckla de antaganden, scenarier och riskfaktorer

som ingår i stresstesterna, så att dessa bättre motsvarar institutens derivatverksamhet. Vidare kan instituten förbättra sina beskrivningar av underliggande antaganden, motiveringar och resonemang som används när stresstesterna utformas. Det finns även utmaningar i att skatta effekter och konsekvenser av ersättning av kontrakt och stängningskostnader i samband med fallissemang eller betydande marknadsstress.

FI undersökte även institutens interna riskhantering och styrning inom ett antal delområden såsom riskaptit, limitsättning, eskalering och rapportering. Undersökningen visar bland annat att instituten i flera fall saknar explicit utformad riskaptit för motpartsriskeponeringar. Men undersökningen visar samtidigt att flera kreditinstitut har limiter och mandat för sina exponeringar, samt fastställda maxnivåer på bidrag till obeståndsfonder hos centrala motparter. Undersökningen visar dessutom att ett antal av de undersökta instituten har implementerade affärsrestriktioner för vissa specifika grupper av motparter.

FI noterar att riskindikatorer och riskfaktorer tillämpas olika kreditinstitut emellan. FI bedömer dessutom att det i flera fall saknas en konsekvent hantering av motpartsrisk och CVA utifrån ett heltäckande riskperspektiv, som fångar riskdynamiken som följer med derivatpositioner. Exempelvis ser FI förbättringsutrymme när det gäller intern riskrapportering utifrån ett bredare riskperspektiv som jämfört med idag inkluderar ytterligare riskaspekter, liksom eskalering och hantering av limitöverträdelser till följd av förändringar i underliggande marknadsriskfaktorer.

Som del av FI:s återkommande dialog med de undersökta kreditinstitutet har samtliga institut utifrån myndighetens iakttagelser och bedömningar beslutat att vidta åtgärder och även inlett förbättringsarbete i flera delar av sin riskmätning och riskhantering. FI ser positivt på institutens planerade förbättringsarbete och internt beslutade åtgärdsplaner.

Inledning

Derivatpositioner ingås i olika syften, och derivatpositioner kan medföra motpartsrisk och CVA-risker. Det är därför av stor vikt att kreditinstitut som använder derivat har tillgång till lämplig riskmätning, riskhantering samt kunskap om de risker som uppstår. FI har genomfört en undersökning i syfte till att säkerställa att de undersökta kreditinstituten är införstådda med de risker som derivat medför samt att de har kapacitet för att identifiera, mäta och kontrollera dessa risker.

VAD ÄR MOTPARTSRISK OCH CVA OCH VARFÖR ÄR DET VIKTIGT?

Handeln med derivat bidrar till att allokera risk till de aktörer i ekonomin som kan förväntas ha bäst förmåga att ta sig an och hantera finansiella risker. Finansiella derivat handlas antingen på en börs eller Over-The-Counter (OTC). Jämfört med börsnoterade derivat så medger OTC-derivat normalt större flexibilitet ifråga om utformning och struktur. Handeln i OTC-derivat har traditionellt skett bilateralt, det vill säga mellan två parter, och hanterats ömsesidigt via avtal. Bilaterala OTC-derivat medför därför motpartsrisiker mellan marknadsaktörerna. Banker och andra kreditinstitut är aktiva aktörer på OTC-marknaden.

Efter finanskrisen 2007-2009 har krav på central clearing av standardiserade OTC-derivat införts. Den centrala motparten träder in som motpart till båda motparter i en bilateral transaktion och har förutbestämda krav på marginalsäkerheter. Detta kan reducera de strukturella motpartsriskerna i det finansiella systemet. Det ska dock påpekas att inte alla OTC-derivat kan clearas centralt. För att ett OTC-derivat ska kunna clearas centralt krävs bland annat att marknadslikviditeten i handeln med derivatet är god samt att derivatet till sin struktur är enkelt.

Kreditinstitut ingår derivatpositioner i flera olika syften. Exempelvis för att

- säkra marknadsrisk som uppstår i den löpande verksamheten, till exempel till följd av marknadsfinansiering,
- som del i hanteringen av institutets strukturella risker och styrning av övergripande riskprofil, eller
- för att ingå positioner i handelslagret som led i kunddrivna affärer.

Motpartsrisk kan beskrivas som en hybrid mellan kredit- och marknadsrisk, och risknivån beror såväl av förändringar i motpartens kreditvärdighet som av förändringar i derivatets underliggande marknadsriskfaktorer. Med CVA avses – enkelt uttryckt – marknadspriset på motpartsrisken.

Mer specifikt är motpartsrisk i derivat risken att motparten i en transaktion fallerar före transaktionens slutdag och den slutliga avräkningen. Förluster uppstår om transaktionen, eller en mängd av

transaktioner, med motparten har ett positivt värde vid den tidpunkt då motparten fallerar.

Det är viktigt att komma ihåg att när ett institut minskar sin marknadsrisk genom derivat kan istället motpartsrisk uppstå. Motpartsrisker kan alltså uppstå även när derivat används för att säkra annan risk.

Ett derivatkontrakts (real)värde beror på förändringar i underliggande marknadsriskfaktorer. Rörelser i underliggande riskfaktorer påverkar såväl marknads- som motpartsrisken i ett och samma derivat. Marknadsrisk är risken att underliggande riskfaktorer rör sig på så sätt att derivatets (real)värde minskar. Om samma underliggande riskfaktor rör sig på så sätt att derivatets (real)värde ökar, så ökar motpartsrisken.

CVA är priset på motpartsrisken, det vill säga justeringen av ett derivatkontrakts verkliga värde för motpartsrisk. CVA-risk avser osäkerheten i priset på motpartsrisken. Det är i sammanhanget värt att nämna ett ofta refererat uttalande av Baselkommittén från 2011, om att cirka två tredjedelar av alla motpartsriskrelaterade förluster i samband med finanskrisen 2008 var hänförliga till CVA, jämfört med cirka en tredjedel för förluster från faktiska fallissemang.

CVA kan vara unilateralt, vilket innebär att endast motpartens fallissemang beaktas, eller bilateralt, om även investerarens fallissemang beaktas. Detta omnämns Debit Valuation Adjustment (DVA). DVA har varit föremål för debatt och diskussion de senaste åren, inte minst eftersom DVA är hänförligt till ett instituts möjligheter att värdera vinster utifrån institutets egna fallissemang.

I ett redovisningsperspektiv beaktas normalt såväl CVA som DVA. Men i ett prissättnings-, risk- och kapitaltäckningsperspektiv tenderar instituten främst att fokusera på CVA och så kallad Funding Valuation Adjustment (FVA)¹. FVA inkluderar institutets finansiering som del av derivatpriset, i synnerhet för derivat som inte omfattas av utbyte av marginalsäkerheter.

Motpartsrisk hanteras normalt i så kallade nettningsmängder, som inbegriper flera transaktioner. Om en motpart fallerar så värderas transaktionerna i den aktuella nettningsmängden så att i samband med avvecklingen återstår endast ett nettobelopp. Förfarandet med nettning brukar följa särskilda nettningsavtal mellan parterna. I vissa fall tillkommer avtal om löpande utbyte av säkerheter allteftersom (real)värdet på nettningsmängden ändras. Detta utbyte syftar till att reducera motpartsrisken².

Motpartsrisk och CVA innebär stora utmaningar när det gäller identifiering, mätning, värdering och hantering. Det är viktigt att förstå riskernas dynamik, att risken snabbt kan förändras och att det tar tid och resurser i anspråk att bygga upp ett välfungerande riskramverk. FI vill även framhålla att utöver direkta förluster, kan motpartsrisker även leda till störningar i institutens möjligheter att använda derivat för att säkra andra risker.

¹ Kapitaltäckningsregelverket (tillsynsförordningen) exkluderar uttryckligen DVA.

² På engelska omnämns nettningsmängder utan utbyte av säkerheter för "uncollateralised netting sets" och nettningsmängder med utbyte av säkerheter för "collateralised netting sets".

SYFTE OCH GENOMFÖRANDE

Syftet med denna tillsynsrapport är dels att redogöra för ett antal slutsatser utifrån FI:s genomförda undersökning, och dels att kommunicera FI:s syn på ett par centrala aspekter som FI anser bör vara en del av kreditinstituts riskmätning, riskhantering och värderingsaspekter av sådana derivatpositioner som medför motparts- och CVA-risker.

I denna rapport avser CVA dels det aktuella marknadspriset på motpartsrisken, dels justeringen av ett derivatkontrakts riskfria verkliga värde med avseende på priset på motpartsrisk. Med CVA-risk avses osäkerheten i CVA och den resultatvolatilitet som CVA ger upphov till.

FI:s undersökning genomfördes huvudsakligen på ett övergripande plan och ur ett horisontellt jämförande perspektiv för att konsekvent fånga ett antal centrala aspekter i kreditinstituten. Undersökningen syftade till att säkerställa att

- de undersökta kreditinstituten är införstådda med de motpartsriskerna i derivat som de är exponerade mot, och att
- kreditinstituten dels har kapacitet och förmåga att identifiera, mäta, begränsa, internt och externt rapportera samt kontrollera de motparts- och CVA-risker som uppstår i verksamheten, dels att instituten utifrån ett övergripande perspektiv kan mäta och hantera motparts- och CVA-risker ur såväl ett internt som externt verkligt värde- och kapitalkravsperspektiv.

Den undersökta perioden löpte från andra halvan av 2018 till och med första halvan av 2019. För att få ytterligare kännedom om instituten och därmed kunna analysera deras styrkor, brister och svagheter har FI under arbetet haft en återkommande dialog med dem.

De internationella regelverken för kapitaltäckning av såväl motpartsriskerna, CVA-risker som krav på initiala marginalsäkerheter håller för närvarande på att uppdateras och förändringarna kommer att bli genomgripande på flera områden. FI har i undersökningen skaffat viktig kunskap om hur väl förberedda kreditinstituten är för att möta och uppfylla kommande ändringar av regelverken.

Iakttagelser i undersökningen

I denna del av rapporten redogör FI närmare för de iakttagelser som gjordes i undersökningen. FI konstaterar att det finns flera områden där kreditinstituten bör förbättra sin förmåga att mäta och hantera olika aspekter av motparts- och CVA-risker. Detta avsnitt beskriver även vilka förväntningar FI har på kreditinstitut vad gäller motparts- och CVA-risker.

RISKMÄTNING, VÄRDERING OCH VÄRDEJUSTERING

FI anser att det är av yttersta vikt att kreditinstitut kontinuerligt kan identifiera och kvantifiera de motparts- och CVA-risker som uppstår i samband med att institutet ingår positioner i derivat. Ett institut måste därför på daglig basis ha tillgång till tillförlitlig värdering av derivaten och ha kunskap om samtliga väsentliga aspekter av relevanta motparts- och CVA-risker samt sätta dessa i proportion till institutets samtliga nettningsmängder. Det gäller sammantaget för hela derivatportföljen och utifrån institutets motpartsrisprofil.

Utöver detta behöver även kreditinstitutet kunna bedöma sin risksituation i den årliga interna kapitalutvärderingen (IKU) där institutet kvantifierar och bedömer sina sammantagna risker för att fastställa sitt kapitalbehov för bland annat motparts- och CVA-risker samt ytterligare prisjusteringar för osäkerhet i CVA.

Exponeringsbelopp och riskmätning

Exponeringsvärdet i ett derivat utgör en funktion av tid, samt en eller flera marknadsriskfaktorer vars framtida värden i allt väsentligt är okända på förhand. Exponeringsvärdet är därmed en stokastisk variabel med okänd fördelning. Detta skiljer sig från exponeringsbeloppet för till exempel ett lån, som institutet håller tills det förfaller. En av flera centrala utmaningar i kvantifiering av motpartsrisker är därför att estimerade exponeringsvärde i derivat.

Marknadspraxis i samband med dynamisk modellering av marknadsriskfaktorer utgår i många fall från flera förenklade antaganden, exempelvis normalfördelningsantagande och användning av approximativ marknadsdata. I många fall är sådana antaganden och approximationer nödvändiga att göra. Men det är viktigt att löpande säkerställa och validera de modeller, ramverk och system som används för att skatta motpartsrisker och CVA. Detta för att institutet i möjligaste mån ska vara rimligt säkert på att fånga den underliggande dynamiken i de riskfaktorer som driver institutets riskexponering. Modellrisker medför lägre noggrannhet i riskmätningen och riskerar leda till underskattning av den faktiska risken, i synnerhet i samband med perioder av betydande marknadsvolatilitet.

Riskkänsliga metoder för att bestämma ett exponeringsbelopp för kreditinstitutets interna riskmätning och beräkning av motparts- och CVA-risker inbegriper i praktiken så kallad Monte Carlo-simulering. Det är en generisk term för en numerisk beräkningsintensiv metod som är implicit framåtblickande och som ofta förekommer i beräkningar av marknads- och motpartsrisker. Simulerade riskfaktorer

används för att uppskatta marknadsvärden vid olika tidpunkter i en derivatportföljs löptidsstruktur. Beräkningen leder till marknadsvärdesbelopp som, beroende av simuleringsutfallet, kan anta såväl positiva som negativa värden. Utifrån simuleringen kan flera mått som speglar olika aspekter på exponeringsvärde tas fram, som exempelvis förväntad positiv exponering (EPE), förväntad negativ exponering (ENE) och möjlig framtida exponering (PFE)³.

Exponeringsmått tillsammans med sannolikhet för fallissemang och förlust givet fallissemang utgör tre centrala komponenter i motparts- och CVA-beräkningar. De tre komponenterna är inte enskilda tal, utan matematiska funktioner av bland annat tid i en löptidsstruktur, och utgör därmed exponeringsprofiler för att beräkna motpartsrisk och CVA. Ett kreditinstitut behöver således kunna formulera sådana funktioner för att ha kontroll över sina motparts- och CVA-risker. Av de tre måtten är exponeringen den mest utmanande ur matematisk modellerings synpunkt.

Exponeringsmått ingår som väsentliga komponenter i riskbedömningar och används såväl i värdering av verkligt värde som i den interna riskmätningen, riskuppföljningen och kapitalbedömningen. En uppsättning och kalibrering av måtten bör dessutom harmonisera med institutets fastställda ramverk för riskkapit.

Vidare är det viktigt att institutet löpande underhåller, validerar och vidareutvecklar sina riskmätningmetoder i fråga om precision och riskkänslighet. Likaså att institutet gör det i proportion till de motpartsriskerna som det är exponerat emot.

Som ett förenklat alternativ till simuleringsbaserade metoder förekommer även så kallade approximativa metoder för att skatta exponeringsbelopp. En approximativ metod för exponeringsbelopp för ett derivat, eller derivatportfölj, kan exempelvis baseras på summan av en transaktions marknadsvärde samt en addend som är en produkt av en statisk multiplikator och nominellt belopp. Multiplikatorerna baseras på derivatens underliggande värden och fastställs vanligtvis i tabeller.

Denna typ av metoder är inte dynamiska och saknar i allt väsentligt förmåga att fånga upp exponeringsbelopp i derivat på ett riskkänsligt sätt och är därmed mindre lämpliga för riskmätning, speciellt för institut med stora derivatexponeringar, liksom för derivat med komplicerade utbetalningsfunktioner.

³ EPE står för Expected Positive Exposure och är dagens skattning (av väntevärdet) av det belopp institutet riskerar förlora om motparten fallerar. ENE står för Expected Negative Exposure och är dagens skattning (av väntevärdet) av det belopp motparten riskerar förlora om institutet fallerar. PFE står för Potential Future Exposure och är ett mått som givet en viss konfidensnivå, x , anger en övre gräns för portföljvärdet i $x\%$ av fallen. Värdet på x är vanligtvis en godtyckligt hög nivå, exempelvis 95%, 97,5%.

Undersökningen visade att det finns skillnader mellan instituten i fråga om hur väl utvecklade deras riskmetoder och riskhantering är. FI noterar även att kreditinstituten kan utveckla sin förmåga att mäta motpartsrisiker för att bättre spegla derivatexponeringarnas dynamiska karaktär, storlek och komplexitet. Vidare noterar FI att vissa kreditinstitut förlitar sig på så kallade approximativa ansatser med addender för exponeringsberäkningar i den interna riskmätningen. Sådana metoder har begränsad riskkänslighet och saknar i allt väsentligt förmåga att generera exponeringsbelopp som på ett riskkänsligt sätt fångar upp underliggande marknadsrörelser och dess påverkan på exponeringsmåten.

FI konstaterar utifrån undersökningen att kreditinstituten generellt i sin interna och externa värdering och riskmätning har en alltför begränsad tillgång till och användning av riskkänsliga framåtblickande exponeringsmått.

Värdering av verkligt värde, CVA och försiktig värdering

CVA ingår som del i prissättningen och värderingen av derivat som är exponerade för motpartsrisk. CVA är en värdejustering som appliceras på ett enskilt derivat, eller portfölj av derivat, och definieras ofta – något förenklat – som skillnaden mellan derivatets värde med och utan förekomst av motpartsrisk. Mer precist kan CVA definieras som en justering av det riskfria priset på ett derivat med avseende på motpartsrisk och en del andra marknadsspecifika riskfaktorer som relaterar till handeln i sådana instrument, t.ex. marknadslikviditet.

Svenska kreditinstitut tillämpar internationella redovisningsstandarder (IFRS) i sin koncernredovisning. Det innebär bland annat att instituten redovisar värdeförändringar av derivat i resultaträkningen. Det innebär dessutom att förändringar i derivatens verkliga värde utifrån förändringar i CVA medför volatilitet i redovisat resultat och därmed volatilitet i institutets egna kapital och i kapitalbasen. CVA som del av värderingen av derivat är således av betydelse för ett kreditinstituts resultat, kapital situation och stabilitet, kapitalkrav och kapitalbehov. Utöver CVA innebär fastställande av verkligt värde för derivat en rad ytterligare bedömningar för institutet utifrån tillkommande värdejusteringar, så kallade xVA, liksom relaterade justeringar i kapitaltäckningen för värderingsosäkerhet så kallade ytterligare prisjusteringar (Additional Valuation Adjustments, AVA).

FI vill särskilt framhålla det faktum att motpartsrisiker i derivat i allt väsentligt materialiseras genom successiva CVA-förändringar över tid, snarare än genom plötsliga fallissemang (Jump-to-Default), även om det senare givetvis också sker. Det medför att en betydande del av en förlust i samband med motpartsfallissemang kan komma att realiseras, över tid, genom CVA.

I vedertagna kvantitativa modeller för bestämning av CVA ingår bland annat marknadens förväntningar på risken för motpartsfallissemang liksom riskpremier för marknadslikviditet. Simulering av marknadsriskfaktorer och CVA-beräkningar för arbitragebaserad prissättning och värdering görs ofta under ett så kallat riskneutralt sannolikhetsmått. Detta innebär kalibrering mot aktuell marknadsdata och att aktuella marknadsförhållanden fångas.

Alternativet för intern riskmätning kan vara att basera beräkningen på historisk data. Detta alternativ ger möjligen mått som inte i samma grad påverkas av tillfälliga utbuds och efterfrågeförhållanden på marknaden, och därmed möjligen medger mer långsiktiga riskbedömningar, men som också innebär att vissa viktiga marknadsaspekter från den dagliga OTC-handeln utelämnas. Institutet behöver löpande göra dessa och andra bedömningar i samband med uppsättning och utvärdering av befintliga och förändrade modeller för riskberäkningar som inbegriper CVA och motpartsrisiker.

Modellrisker kan vara betydande, vilket är särskilt problematiskt i stressade marknadsklimat. För att begränsa modellrisken är det av stor betydelse att kreditinstitut regelbundet utvärderar antaganden och modellernas rimlighet utifrån institutets derivatexponeringar, underhåller och uppdaterar modellbibliotek och system, inklusive värderingsbibliotek som används utanför Front Office-miljön, till exempel för riskberäkningar. Vidare är det viktigt utifrån ett kapitalkravsperspektiv att institutet adresserar osäkerhetsfaktorer i den försiktiga värderingen med adekvat beräknade behov av ytterligare prisjustering, AVA. Detta inbegriper värderingsosäkerhet som är hänförlig till derivatportföljens verkliga värde (marknadsvärde) inklusive osäkerheten i bestämningen av CVA. Exempelvis behöver ett kreditinstitut veta vilket värde en position har i samband med förtida avveckling av positioner, och även i samband med den löpande marginalsäkerhetshanteringen.

Baserat på undersökningen konstaterar FI att institutet har tillgång till metodik för att bestämma CVA och att detta också görs löpande. Men FI konstaterar också att det föreligger skillnader i metodik mellan institutet ifråga om sofistikaion och precision att fånga viktiga aspekter på CVA, särskilt när det gäller användning av förenklade modelleringsantaganden. FI bedömer generellt att skillnaderna mellan institutens metodik är större än skillnaderna i positionstagande.

FI har i sin tidigare tillsyn och i denna undersökning uppmärksammat att kreditinstitutet har utmaningar vad gäller hur de beaktar sina behov av ytterligare värdejusteringar för bland annat modellrisk inom ramen för försiktig värdering. Det gäller riskmättnings- och värderingsaspekter som exempelvis hur institutet använder proxy-data och sätter upp proxy-kurvor, skattar parametrar, och avsaknad av modellering och beaktande av riktningrisker relaterade till CVA, samt aspekter på ytterligare prisjustering för värderingsosäkerhet. Det gäller även styrning och riskhanteringsaspekter som utformning av institutens riskaptit, limitsättning och interna rapportering av CVA och relaterade värderingsosäkerheter, som i många fall inte fångas av deras interna kontroll och uppföljning av ytterligare prisjustering för värderingsosäkerhet.

Korrelationsrisk

Motpartsriskeexponeringar kan vara föremål för så kallad korrelationsrisk (eller riktningrisk). Termen är generisk för när det i en derivatposition föreligger korrelation mellan sannolikheten att en

motpart fallerar och de marknadsriskfaktorer som driver derivatens exponeringsvärde⁴.

Ett förenklande antagande i modellering av CVA är att motpartsfallissemang och marknadsriskfaktorerna, som bestämmer exponeringsbeloppet, är ömsesidigt oberoende händelser. I många fall gäller inte detta antagande, och beroendet mellan händelserna kan vara såväl positivt som negativt. Modellering under antagande att något beroende inte föreligger kan leda till betydande underskattning av motpartsrisk och relaterade förluster.

Korrelationsrisk kan vara såväl gynnsam som ogynnsam. Ogynnsam korrelationsrisk benämns på engelska ”Wrong Way Risk” (WWR). Gynnsam korrelationsrisk benämns ”Right Way Risk” (RWR). Ogynnsam korrelationsrisk föreligger när det råder ett ofördelaktigt samband mellan storleken på exponeringen och sannolikheten för fallissemang, och omvänt för gynnsam korrelationsrisk. Den ogynnsamma risken, WWR, ökar motparts- och CVA-risker, och omvänt för den gynnsamma risken, RWR. FI är medveten om att korrelationsrisker förekommer i många varianter och att de ofta är svåra att identifiera och modellera, och därmed även svåra att kvantifiera, reducera och säkra.

I risk- och kapitaltäckningssammanhang finns två kategorier av ogynnsam korrelationsrisk, där allmän korrelationsrisk definieras som en risk som uppstår när det finns en positiv korrelation mellan sannolikheten för att motparter fallerar och marknadsriskfaktorer såsom ränta, inflation, valuta, liksom strukturella makro- eller mikroekonomiska faktorer i ett land, region eller inom en industrisektor. Specifik korrelationsrisk definieras som en risk som uppstår när det på grund av transaktionernas art finns en positiv korrelation mellan exponeringen mot en viss motpart och sannolikheten för att denna motpart fallerar. Specifik korrelationsrisk uppstår då den handlade positionen påverkas av motpartsspecifika faktorer som till exempel faktorer som bidrar till försämrade finansiell ställning för motparten, legala risker etc.

Det är viktigt att kreditinstituten beaktar exponeringar som ger upphov till en väsentlig grad av allmän korrelationsrisk. Det är av extra vikt att kreditinstitut, som i kapitalkravssammanhang använder sig av en internmetod för att beräkna exponeringsvärde, utformar scenarioanalyser och stresstester som tar höjd för allmän korrelationsrisk. Det vill säga att marknadsriskfaktorer stressas tillsammans med negativ inverkan på motparter kreditvärdighet. Oavsett beräkningsmetod i kapitalkravssammanhang för exponeringsbelopp är det viktigt att kreditinstituten kan identifiera och kontrollera specifik korrelationsrisk. Det är även viktigt att kreditinstituten kan övervaka denna typ av risk när transaktioner ingås, men även kontinuerligt under hela löptiden eftersom det påverkar exponeringsvärdet, särskilt under stressade marknadsklimat. Det är också viktigt för instituten att tydligt dokumentera när de identifierar, mäter, hanterar, och övervakar korrelationsrisk för att säkerställa kontrollen av exponeringen mot korrelationsrisk. Att kreditinstituten har formulerat och dokumenterat toleransnivåer för

⁴ Korrelationsrisk är en något missvisande benämning eftersom orsakssamband som genererar riskningsrisk kan föreligga även när statistisk korrelation mellan två stokastiska variabler är lika med noll.

korrelationsrisken kan vara användbart när de kontrollerar exponeringsutvecklingen. Det är grundläggande att kreditinstitutet regelbundet rapporterar till ledning och styrelse om både specifik och allmän korrelationsrisk, och om hur de hanterar och vidtar åtgärder, samt att de i sina pelare 3-rapporter upplyser om institutets policy när det gäller hantering av exponeringar med WWR.

FI noterar i sin tillsyn av motparts- och CVA-risker och i undersökningen att svenska kreditinstitut har exponeringar som är föremål för WWR. Det gäller exempelvis valutaderivat där valutakursrörelser samvarierar på ett ogynnsamt sätt med försämringar i kreditinstitutens motparters kreditvärdighet. I undersökningen noterar FI att kreditinstitutet har utmaningar när det gäller att löpande identifiera, internt och externt rapportera och följa upp korrelationsrisk. Utmaningarna består bland annat i rutiner, metoder och systemstöd, och i många fall saknar institutet modellering av sådana effekter.

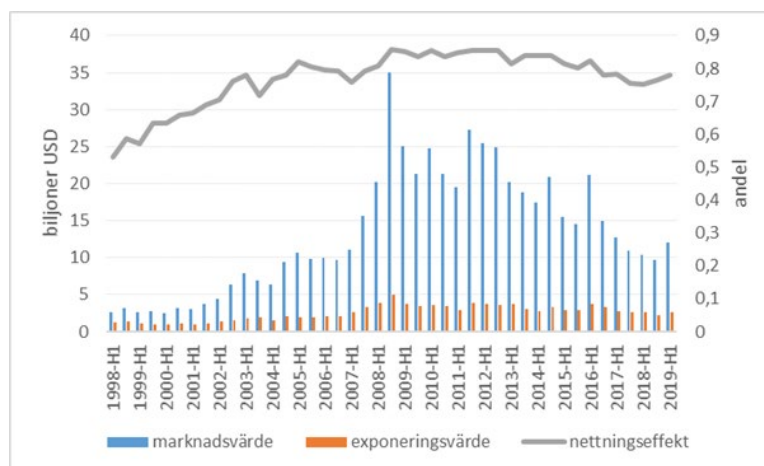
ÅTGÄRDER FÖR RISKBEGRÄNSNING FÖR ICKE-CLEARADE DERIVAT

Som även nämnts tidigare ingår derivattransaktioner i så kallade nettningsmängder. En nettningsmängd är en grupp av transaktioner vars värde i samband med motpartsfallissemang kan nettas. När nettningsmängder är korrekt uppsatta och utförda innebär det att i samband med avveckling, så återstår endast ett belopp som tillfaller en av parterna.

När derivat handlas bilateralt finns det krav på att upprätta nettningsavtal mellan parterna. I branschen är det vanligt att använda avtal som den internationella branschorganisationen för swappar och derivat, ”International Swaps and Derivatives Association” (ISDA), har upprättat. Förutom nettningsreglerar ett ISDA-avtal bland annat villkor för säkerheter (collateral), uppsägningsvillkor, definition på fallissemang (default), klausuler för att avveckla transaktioner i händelse att en motpart får lägre kreditrating och så kallade avvecklingsprocesser (close out-processer). ISDA-avtalet är bilateralt och tecknas per motpart. Avtalet är upprättat på ett sådant sätt att det skyddar den part som inte fallerar.

Nettning är av stor betydelse som riskreducering och kan ha en mycket stor påverkan på storleken på exponeringsbeloppet, och därmed även nivån på kapitalkrav och skattat kapitalbehov. Det illustreras tydligt i Figur 1 nedan. Av figuren framgår exponeringsvärden efter nettning (orange staplar) i förhållande till den totala exponeringen före nettning (blå staplar). Vidare visas den totala nettningseffekten av den överliggande grå kurvan mot högerskalan. Det är därmed tydligt att motpartsexponeringen potentiellt kan vara betydligt större än förväntat om det nettade underlaget inte är korrekt. Mot bakgrund av detta framhåller FI särskilt att det krävs goda och noggranna rutiner vad gäller riskhantering och processer för att sätta upp och hantera nettningsmängder och nettningsavtal för att riskreduktion med nettning ska materialiseras fullt ut, och för att exponerings- och riskberäkning samt kapitalkravsberäkningar ska kunna ske utifrån korrekta underlag.

Figur 1: Effekt av nettning av OTC-derivat 1998-2019 (globalt).

Källa: Bank for International Settlements (BIS)

För att ytterligare begränsa motpartsrisk kan parterna i ett derivat ställa marginalsäkerheter. Detta kan ske hos en central motpart, om derivatet står under clearingkrav. Clearingkravet gäller börshandlade derivat men även standardiserade OTC-derivat. För derivat som inte står under clearingkrav kan parterna i stället ställa bilaterala marginalsäkerheter.

Ett CSA-avtal (Credit Support Annex) kan ingås som ett tillägg till ett ISDA-avtal och ange de avtalsmässiga villkoren för utbyte av säkerheter mellan två parter. Det specificerar vilka typer av tillgångar som får användas som säkerheter och nivåer på värderingsavdrag (haircuts). Värderingsavdrag beräknas utifrån tillgångspriset volatilitet och delas upp utifrån kreditklass och löptid. Det är viktigt att instituten strävar efter att upprätta CSA-avtal med så många motparter som möjligt, även med icke-finansiella företag.

Undersökningen visade att samtliga institut har rutiner för riskreduceringstekniker för OTC-derivat som inte clearas hos en central motpart. Men FI bedömer att instituten med fördel kan öka detaljgraden och tydligheten i dessa rutiner.

Undersökningen visade även att flera institut inte upprättar CSA-avtal med icke-finansiella motparter. Detta beror till stor del på att icke-finansiella motparter inte har samma juridiska och administrativa infrastruktur som instituten när det gäller att hantera utväxling av marginalsäkerheter. Detta förstärker emellertid ytterligare vikten för instituten av att ha god kontroll och en riskkänslig och tillförlitlig mätmetod för sina exponeringar.

I undersökningen gick FI inte närmare in på hur nettningsmängder sätts upp internt inom kreditinstituten, men FI vill betona vikten av att detta görs konsekvent och noggrant. Vidare är det av största vikt att nettningens legala grunder säkerställs, så att den nettade exponeringen är korrekt i händelse av en motparts fallissemang.

INTERNA INSTRUKTIONER FÖR NYA PRODUKTER OCH MARKNADER

Motparts- och CVA-riskpositioner medför behov av en risk- och värderingsmetodik som står i proportion till de positioner som ett kreditinstitut ingår. Det innebär att institutet behöver göra en rad bedömningar kring såväl motparten, nettning, säkerheter och andra legala aspekter, som bedömningar av strukturen på enskilda derivattransaktioners utbetalningsfunktioner.

FI vill särskilt framhålla att det i sammanhanget är av stor betydelse och vikt att kreditinstitut vid var tid har interna policydokument och instruktioner för att godkänna nya produkter, motparter och marknader med avseende på motparts- och CVA-risker. Väl dokumenterade och uppdaterade instruktioner kan stödja institutet att vägleda och styra riskhanteringen av nya produkter, motparter och marknader vad gäller påverkan på befintlig riskprofil, riskmätning och riskrapportering.

I undersökningen noterade FI i fråga om kreditinstitutens godkännande av nya och ändrade produkter med avseende på motparts- och CVA-risker att deras processer och dokumentationsstöd för att godkänna nya produkter, motparter och marknader kan och bör förbättras i fråga om detaljgrad och risk- och värderingsaspekter. Detta för att de ska vara i linje med institutens möjligheter att värdera och mäta risker för samtliga transaktioner som de ingår.

STRESSTESTER

Stresstester syftar till att ge kreditinstitutet nödvändiga insikter om hur exponeringar påverkas av stressade och även extrema marknadsförhållanden. Stresstester för motparts- och CVA-risker kan baseras på historiska stressade perioder där stressade underliggande riskfaktorer, såsom pris och ränta, appliceras på nuvarande portföljer. Stressade underliggande riskfaktorer kan även kombineras till olika hypotetiska scenarier, som inte har en historisk motsvarighet. Förutom att inkludera olika stressade riskfaktorer kan scenarier även innehålla antaganden om försämrad likviditet på marknaden, exempelvis att det kan bli svårare att sälja av och, inte minst ersätta, positioner i en stressad marknad till följd av att skillnaden mellan köp- och säljpriset ökar. En essentiell komponent i stresstester för motpartsrisk är explicita antaganden om förlängd marginalriskperiod (MPOR).

Det är av största vikt att samtliga positioner inkluderas i stresstester. Det är även viktigt att antaganden, motiveringar och resonemang för stresstester är tydligt dokumenterade. Exempelvis kan stresstester utformas så att de fångar beroenden (även utöver statistisk korrelation) mellan riskfaktorer och att dessa kan ändras väsentligt under stressade marknadsförhållanden. Det är viktigt att institutets ledning och styrelse är väl medvetna om dess riskprofil under stressade marknadsförhållanden eller i samband med avveckling av en stor motpart.

I undersökningen konstaterade FI att det finns potential att utveckla antaganden, scenarier och riskfaktorer (exempelvis MPOR) i stresstesterna för att de bättre ska motsvara derivatverksamhetens omfattning och komplexitet. Vidare kan beskrivningar av underliggande antaganden, motiveringar och resonemang kring utformning av stresstester förbättras. Det finns även utmaningar i att skatta effekter och konsekvenser av ersättning av kontrakt och stängningskostnader i samband med fallissemang eller betydande marknadsstress.

INTERN RISKHANTERING OCH STYRNING

Motparts- och CVA-risker är ett komplext och mångfacetterat riskområde som därmed innebär ett omfattande internt arbete vad gäller styrning, kontroll- och riskhantering, jämte systemstöd. Riskexponeringen måste hanteras dels utifrån exponeringsvärdet mot en specifik motpart, dels utifrån motpartens kreditvärdighet, vilka båda påverkas av marknadsriskfaktorer.

Riskaptit

Det är viktigt att kreditinstitut som är exponerade för motparts- och CVA-risker utformar särskilda riskaptiter för motparts- och CVA-risker, med beaktande av kreditinstitutets affärsmodell, komplexitet, omfattning och verksam CVA-desk. En riskaptit är en nivå och inriktning på institutets risker som kan accepteras för att uppnå strategiska mål. En riskaptit är en grundförutsättning för en väl fungerande limitstruktur, liksom för att definiera mandat för risktagande enheter, och för att vägleda risktagandet inom affärsverksamheten. Det är grundläggande att en riskaptit utformas så att den vägleder den övergripande risken. Där beaktas såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter, men även kreditriskfaktorer och marknadsriskfaktorer knutna till motparts- och CVA-risker. Det är i sammanhanget värt att poängtera att ett institut är exponerat mot risk även om dessa inte kapitaltäcks i kapitalkravssammanhang, exempelvis de EU-undantagna transaktionerna för kapitalkrav för CVA-risk.

Varje kreditinstitut utformar sitt ramverk för riskaptit utifrån vad som är lämpligt, givet att riskaptiten beaktar centrala aspekter av styrning, begränsning och kontroll av motparts- och CVA-risker, och att ramverket tydligt förmår att vägleda risken som tas i verksamheten.

Undersökningen visade att de allra flesta kreditinstitut inte har utformat explicita riskaptiter för motparts- och CVA-risker, utan innefattar dessa risker i sin strategi och riskaptit för kreditrisk.

FI anser att det finns begränsade möjligheter för ett kreditinstitut att vägleda och styra motparts- och CVA-risker på ett heltäckande sätt ur ett kreditriskperspektiv eftersom dessa exponeringar även styrs av marknadsriskfaktorer och därmed skiljer sig från kreditriskexponering i fråga om riskdynamik samt att motpartsexponeringar i derivat till allra största delen är värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

FI anser att det är en viktig utmaning för kreditinstitutet att utforma riskaptiter där relevanta och centrala riskaspekter av motparts- och CVA-risker fångas. I samband med covid-19-utbrottet och den kraftiga marknadsvolatiliteten under våren 2020 har detta visat sig vara av stor betydelse, med de stora resultateffekter som observerats utifrån institutens derivatpositioner.

Limiter, mandat och eskaleringsprocess

Det är viktigt att ett kreditinstituts limiter och mandat är utformade i linje med institutets riskaptit och utgör en central roll i ett dess riskramverk. Det är viktigt att limiter och mandat är sunda och effektiva, och att de styr de risker som institutet tar sig an i affärsverksamheten. Ett kreditinstitut kan skilja på hårda limiter och mjuka limiter, där mjuka limiter kan fungera som kontrollimiter för riskuppföljning eller varningsindikatorer. Effektiva risklimiter och mandat kan omfatta olika exponeringsmått mot olika typer av motparter såsom bilaterala och centrala motparter, samt regulatoriska och redovisningsmässiga exponeringar. Det kan även vara av vikt att begränsa koncentrations- och riskfaktorer.

FI framhåller även att affärsrestriktioner som berör samtliga motparter eller specifika grupper av motparter kan vara särskilt fördelaktiga för att styra risken som tas i affärsverksamheten eller ge en indikation och riktning i linje med kreditinstitutets riskaptit. Exempelvis kan restriktioner på exponeringar med motparter för vilka CSA-avtal saknas, hjälpa kreditinstitutet att minimera osäkrade exponeringar. Vidare kan restriktioner på motparter kreditbetyg styra sammansättningen av kreditkvaliteten av motparter.

Det är även centralt att den så kallade eskaleringsprocessen som sker till följd av att en limitöverträdelse inträffar är tydligt dokumenterad. Det är viktigt för att institutet ska säkerställa att eskaleringen sker på ett effektivt, tillförlitligt och tillfredsställande sätt, samt för att minimera risken att osäkerhet uppstår i samband med att en limitöverträdelse inträffar. Ett effektivt eskaleringsunderlag omfattar ansvarsfördelning och rapporteras till lämplig ledningsnivå som har befogenheter att minska riskexponering eller vidta andra riskreducerande åtgärder eller stänga positioner. En effektiv eskaleringsprocess är även beroende av att institutet har robusta rutiner inklusive systemstöd för att rapportera limitöverträdelser, inte ad hoc-lösningar, exempelvis via e-post.

Undersökningen visade att flera kreditinstitut har implementerade limiter och mandat för sina exponeringar, samt fastställda maxnivåer på bidrag till obeståndsfonder hos centrala motparter. FI anser att instituten överlag har utmaningar i att följa upp risken de möter mot centrala motparter och olika branscher, samt begränsa den på ett lämpligt sätt. Ytterligare utmaningar följer av en effektiv hantering och begränsning av regulatorisk- och redovisningsmässig-CVA.

Samtliga undersökta institut beaktar olika uppsättningar riskindikatorer eller riskfaktorer. Undersökningen visade dessutom att ett antal av de undersökta instituten har implementerade affärsrestriktioner för vissa specifika grupper av motparter. Institutet har exempelvis restriktioner på motparters kreditbetyg, och krav på att ingå CSA-avtal med samtliga motparter och löptidsrestriktioner.

Undersökningen visade också att alla kreditinstitut har en dokumenterad eskaleringsprocess. Dock finns det utvecklingspotential i flera avseenden, exempelvis eskaleringen och hanteringen av limitöverträdelser till följd av marknadsriskförändringar.

Rapportering

Det är grundläggande att ledningen och styrelsen löpande har tillgång till information som ger en god och fullständig översikt av kreditinstitutets aktuella motparts- och CVA-risker, men även potentiella risker och förluster som kan uppstå under stressade marknadsförhållanden. För att möjliggöra detta är det viktigt att ett kreditinstitut har rutiner för intern regelbunden rapportering av dess motparts- och CVA-exponering, samt riskposition. Det gäller särskilt att den rapporterade informationen är av sådan art att kreditinstitutets ledning och styrelse åtminstone kan tillgodogöra sig utvecklingen för dess strukturella motpartsrisker, såsom kreditinstitutets övergripande motpartsriskpositionering i fråga om huvudsakliga och mest signifikanta riskkategorier (såsom räntor och valutakurser), samt exponeringarnas känslighet med avseende på rörelser i de viktigaste riskfaktorerna.

Relevant rapportering omfattar lämpligen olika aspekter och aggregat av motparts- och CVA-exponering, riskreducerande åtgärder, sårbarheter, stresstester och kvantifiering av värderingsosäkerhet et cetera. Det är viktigt att informationen i den interna riskrapporteringen är konsistent och sammanhängande över tid, men att den anpassas och intensifieras efter den aktuella riskpositionen.

Utöver den riskrapportering som beskrivs ovan, är det viktigt att kreditinstitutet dagligen rapporterar sina exponeringar, handelslimiter och resultat från riskmättningsmodeller till beslutsfattare på tillräckligt hög ledningsnivå som har befogenheter att minska och stänga positioner.

I undersökningen noterade FI att instituten kan förtydliga sina rapporteringsinstruktioner samt bli bättre på att internt rapportera en heltäckande bild av institutens motparts- och CVA-risker till ledningen och styrelsen. Det gäller speciellt rapportering av mått på exponeringsbelopp och deras koppling till underliggande riskdrivare, samt utfall av stresstester och värderingsaspekter.

Slutsatser

Utifrån undersökningen konstaterar FI att det mellan de undersökta instituten föreligger skillnader i fråga om hur väl utvecklade mätmetoder och värderingsmodeller för motpartsrisiker och CVA. Vidare konstaterar FI att det finns skillnader i hur instituten hanterar och rapporterar motparts- och CVA-risker. Inför de omfattande förändringarna i relevanta regelverk som förväntas under de närmaste åren, och som även berör mindre kreditinstitut, anser FI att det är lägligt att kreditinstituten ökar sina arbetsinsatser för att säkerställa regelefterlevnad allteftersom regelförändringarna träder ikraft.

AVSLUTANDE KOMMENTARER

Motparts- och CVA-risker relaterade till positionstagande i OTC-derivat är ett komplext och mångfacetterat riskområde. För att kvantifiera och värdera dessa risker krävs beräkning av ett flertal exponeringsmått. Dessa mått utgörs i allt väsentligt av okända storheter, vars belopp varierar över tid. Det vill säga, exponeringsmått påverkas av derivattransaktionens underliggande marknadsriskfaktorer (inklusive volatilitet), samband mellan underliggande marknadsriskfaktorer och sannolikheten för motpartsfallissemang, kreditspreadar liksom volatiliteten i dessa.

Eftersom motpartsrisiker knyter ihop traditionella aspekter av marknads- och kreditrisker medför det stora utmaningar för instituten ifråga om värdering av positioner och riskmätning.

Kreditinstitut behöver därför ha tillgång till fullgott systemstöd som omfattar robust och sofistikerad metodik för att uppnå en korrekt och riskkänslig hantering av transaktions- och marknadsdata och för en adekvat och riskkänslig kvantifiering av exponeringsbelopp.

En sund hantering av dessa risker styrs av ett riskramverk som utgörs av god riskkontroll och riskkänsliga mätmetoder, som förvaltas och utvecklas med kompetens inom såväl kreditrisk, marknadsrisk som operationell risk.

I denna tillsynsrapport redogör FI, utifrån undersökningen, för de utmaningar som kreditinstitut med derivatpositioner står inför när det gäller riskmätning och värdering, riskkontroll, riskhantering och stresstestning av sina motparts- och CVA-risker.

FI konstaterar att det finns skillnader mellan instituten i fråga om utvecklingsgrad av riskmätningmetodik och associerad riskhantering, och att det generellt finns stora förbättringsmöjligheter inom dessa områden. Dessutom kan de omfattande förändringarna i relevanta regelverk som väntas under de närmaste åren medföra ytterligare stora utmaningar för instituten ifråga om behov av systemstöd och kvantifiering av kapitalkrav, beräkning och ställande av initiala marginalsäkerheter, samt associerad riskhantering. Inför dessa kommande regelverkskrav är det lämpligt att institut generellt ökar sina arbetsinsatser för säkerställa regelefterlevnad när de träder ikraft.

De minimistandarder som framgår av befintliga och kommande standardmetoder i tillämpliga regelverk för att fastställa exponering

och kapitalkrav är begränsade ifråga om riskkänslighet i skattning av exponeringsbelopp och ifråga om omfattning av transaktioner. Därför är det lämpligt att kreditinstitut som inte tillämpar metoden med interna modeller (IMM) har tillgång till riskkänsliga interna mätmetoder, liksom heltäckande ramverk för riskkontroll som omfattar institutets samtliga exponeringar ifråga om CVA-risk. Det vill säga ramverk som även omfattar positioner som är undantagna från kapitalkrav för CVA-risk i EU:s regelverk om kapitalkrav (tillsynsförordningen). Särskilt som de undantagna positionerna innebär risker för instituten.

En svag intern riskkontroll och otillräckliga mätmetoder kan leda till stora oförväntade förluster relaterade till institutets positionstagande, men även till följdproblem ifråga om stora till mycket stora stängningskostnader och ersättningskostnader för nya derivat i samband med fallissemang eller förtida avslut.

FI noterar utifrån tillsynen att även kreditinstitut med små och enklare derivatportföljer inför utmaningar när det gäller att vidareutveckla och förbättra hur de mäter och hanterar motpartsrisken och CVA-risker. I detta avseende behöver instituten också ta höjd för de förestående och omfattande regelverksförändringarna, bland annat i fråga om ny standardmetod för att beräkna exponeringsbelopp för motpartsrisk samt ny metod för CVA-risk.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Fax +48 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se